

Nr. 5, 7. maj, 2008

Førtidspensionister bliver yngre og yngre, side 1

Mange unge i fleksjob, side 3

Reform af førtidspension langt fra målet, side 4

Førtidspensionister bliver yngre og yngre

For ti år siden var de 48 år i gennemsnit. I dag er de 46 år. Mennesker, der får tilkendt førtidspension, bliver yngre og yngre.

Nok er gennemsnitslevealderen i Danmark i løbet af bare ti år steget med to år – fra godt 76 år til godt 78 år. Men det har ikke haft afsmittende effekt på, hvornår i livet man får brug for og får tilkendt førtidspension. Tværtimod.

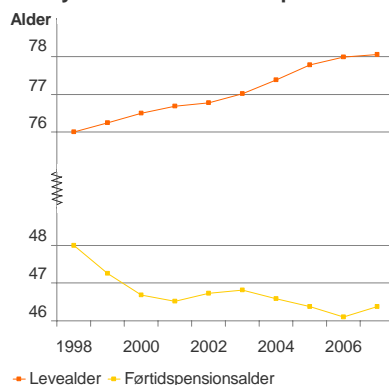
Over de seneste ti år er gennemsnitsalderen for nye førtidspensionister blevet stadig lavere. Den er faldet med næsten to år, nemlig fra ca. 48 år til ca. 46 år.

Så mens bedre behandlinger og bedre sundhedstilstand får levealderen til at stige, så bliver mennesker yngre og yngre, når de får tilkendt førtidspension. Og det er svært at finde argumenter for, at det skal være sådan, mener professor Torben M. Andersen, tidligere overvismand og formand for Velfærdskommissionen.

”Det er lidt påfaldende, at førtidspensionsalderen falder. Vi må gå ud fra, at den fysiske nedslidning er mindre end for år tilbage”, siger han.

Konsekvensen af stigende levealder og faldende førtidspensionsalder er, at førtidspensionister i dag har udsigt til et længere liv på passiv forsørgelse end for bare få år siden. Afstanden mellem førtidspensionsalder og levealder er steget med fire år siden 1998.

Middellevetid og gennemsnitsalder ved nytilkendelse af førtidspension

Note: Ansøgningsalder er sat lig tilkendelsesalder. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid var 1,6 måned i 2006

Middellevealderen er beregnet som gennemsnittet af middellevealderen for mænd og kvinder.

Note: I beregningerne er der taget højde for, at folkepensionsalderen er ændret i perioden.

Kilde: Danmarks Statistik og Den Sociale Ankestyrelse

"Hvis vi alle sammen trækker os tilbage to år tidligere, selvom vi lever to år længere, bliver det vanvittigt dyrt. Det vil kræve massive offentlige besparelser eller skattestigninger", siger Torben M. Andersen.

Torben M. Andersen ser den faldende førtidspensionsalder som en del af den generelle diskussion om levetid og tilbagetrækningsalder.

"Den faldende førtidspensionsalder forstærker en generel tendens i samfundet til faldende tilbagetrækningsalder. Den generelle tendens har man søgt at bremse med velfærdsforliget, hvor man regulerer efterløns- og folkepensionsalder op. På samme måde bør man bremse den faldende førtidspensionsalder", siger Torben M. Andersen.

Ifølge ham bør man se nærmere på måden, hvorpå man tilkender førtidspension.

"En mulighed er at se på tidsbegrænsede tilkendelser, men man bør lave en kritisk gennemgang af alle kriterier for tilkendelse", siger Torben M. Andersen.

Ændret praksis omkring tilkendelse kan være en del af forklaringen på de seneste ti års fald i førtidspensionsalderen.

Ifølge Bettina Post, der er næstformand i Dansk Socialrådgiverforening, skal en del af forklaringen nemlig søges i beskæftigelsessystemet, hvor kravene til rådighed er blevet strammet.

"Der skal rigtigt meget til før, man i dag kan få tilkendt en førtidspension. Men det er på den anden side klart, at de nye og skrappe krav til rådighed i både kontanthjælps- og sygedagpengesystemet betyder, at nogle førtidspensioneringer er blevet fremskyndet", siger Bettina Post.

Hun mener, at der måske før i tiden var en tendens til, at man så tiden lidt mere an i forhold til, om der var mulighed for forbedringer på længere sigt.

"Men de skærpede krav betyder, at sagsbehandlerne er nødt til at anerkende, at der er folk, som er for syge til at klare de nye krav. Og så er førtidspensionering den eneste mulighed – uanset om der er tale om en ung eller en gammel", siger Bettina Post.

Mange unge i fleksjob

Fra fleksjob er der normalt ingen vej tilbage til det ordinære arbejdsmarked.

Alligevel er et stort antal yngre mennesker på ordningen. Det viser nye tal fra Arbejdsmarkedsstyrelsen.

Ifølge loven skal borgere kun visiteres til fleksjob, når det er umuligt at fastholde dem i ordinært job. Meget skal være forsøgt, før man visiterer til et fleksjob. Kun et fåtal vender nemlig tilbage til det ordinære arbejdsmarked, når de først er kommet i fleksjob.

Alligevel var hver femte fleksjobber – svarende til ca. 10.000 fuldtidspersoner – under 40 år i 2007. Det viser tal fra Arbejdsmarkedsstyrelsen.

Vismand i det økonomiske råd, professor Jan Rose Skaksen er bekymret for det omfang, fleksjobordningen har fået.

”Der er et problem, hvis fleksjobordningen får et for stort omfang. At der kommer folk i ordningen, som ikke var på offentlig ydelse før. Men på den anden side er det ikke nødvendigvis et problem, at der er unge i ordningen. Fleksjob er tænkt som et alternativ til førtidspension. Tanken er, at det er bedre, at personer kommer ud og bidrager med noget frem for, at de sidder passivt derhjemme. Unge kan måske i højere grad klare et fleksjob,” siger Jan Rose Skaksen.

Forskel fra kommune til kommune

Landet over er der store forskelle på, hvor flittigt man tilbyder yngre mennesker et fleksjob.

Mens hver fjerde fleksjobber er under 40 år i nogle kommuner, så er der kun tale om hver ottende i andre kommuner.

Kommuner med mange unge på fleksjob

Nordfyns	26 pct.
Randers	24 pct.
Hedensted	23 pct.
Mariagerfjord	23 pct.

Kommuner med få unge på fleksjob

Solrød	13 pct.
Albertslund	13 pct.
Odder	13 pct.
Gladsaxe	13 pct.

Hele landet 19 pct.

Anm: Fuldtidspersoner under 40 år i 2007.

Tallene omfatter både fleksjob og ledighedsydelse.

Kilde: Jobindsats.dk

Nordfyns, Randers, Hedensted og Mariagerfjord er de fire kommuner, som har flest unge i ordningen. Her er mellem 23 og 26 procent af fleksjobberne under 40 år. Andre steder – blandt andet i Gladsaxe Kommune – er der tale om en mindre gruppe. Her er det kun 13 procent, som er under 40 år.

I Gladsaxe Kommune lægger leder af Arbejdsmarkedsafdelingen, Ebbe Holm, vægt på at have en ensartet praksis.

”Vi er meget opmærksomme på at holde igen med at tildele unge et fleksjob. Vi har en struktur, som sikrer, at vi holder os til den praksis, vi ønsker. Det betyder, at det ikke er den enkelte sagsbehandler, men vores visitationsudvalg, som træffer den endelige afgørelse om fleksjob. Visitationsudvalget, der består af fagspecialister, får forelagt alle sager om fleksjob og revalidering,” siger Ebbe Holm.

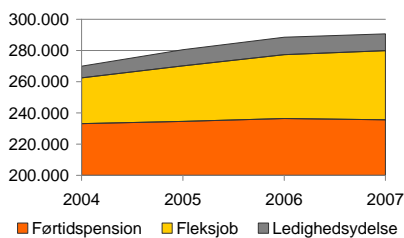
Reform af førtidspension langt fra målet

Intentionerne var gode, da man i 2000 ændrede reglerne om førtidspension. Reformen skulle betyde, at færre fik den livsvarige passive ydelse førtidspension, og at flere i stedet skulle have et fleksjob, dvs. et arbejde med løntilskud.

Men her – otte år senere – viser realiteten sig imidlertid at være en anden. Der er – som forventet – kommet flere fleksjobbere. Men de er kommet oveni et nogenlunde uændret antal førtidspensionister. Hertil kommer, at stadig flere modtager ledighedsydelse, fordi de venter på et fleksjob.

I 2007 fik godt 290.000 personer en ydelse eller et løntilskud som følge af nedsat arbejdsevne. I 2004 var tallet knap 270.000 personer.

Udviklingen i antal personer med nedsat arbejdsevne

Note: Helårspersoner i alderen 16-64 år.

Kilde: jobindsats.dk

Samlet er antallet af personer, som får ydelse på grund af nedsat arbejdsevne, altså steget med otte procent på tre år.

Tre forskellige ydelser når arbejdsevnen er varigt nedsat

Førtidspension: Kan blive tilkendt, hvis man har mistet så meget arbejdsevne, at man er ude af stand til selvforsørgelse i såvel ordinær som støttet beskæftigelse.

Fleksjob: Er støttet beskæftigelse. Kommunen kan visiterer til fleksjob når personen har en varig begrænsning i arbejdsevnen og ikke kan opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår. Kommunen yder tilskud på 50 pct. eller 66 pct. af den overenskomstmæssige løn – afhængig af, hvor begrænset arbejdsevnen er

Ledighedsydelse: Er den ydelse, der bliver givet til dem, der er visiteret til et fleksjob, men som ikke pt. har et fleksjob.

Med de seneste års stigning i antallet af personer med nedsat erhvervsevne er man efterhånden langt fra de mål, der blev vedtaget.

Der var i 2006 næsten 35.000 flere personer med nedsat arbejdsevne, end man forventede, da reformen blev vedtaget.

Af de 35.000 personer er over halvdelen – nemlig 20.000 personer – passive på enten førtidspension eller ledighedsydelse. De resterende 15.000 personer har et fleksjob.

Mervækst i personer med nedsat arbejdsevne i forhold til reformskøn

Helårspersoner	2003	2004	2005	2006
Førtidspension	2.300	2.800	6.600	9.400
Fleksjob	8.000	9.700	12.900	15.100
Ledighedsydelse	3.600	6.000	7.300	9.400
I alt	13.900	18.500	26.800	33.900

Kilde: Redegørelse til Folketinget R18, 2007

Jørgen Søndergaard, der er formand for regeringens Arbejdsmarkedskommission, understreger, at målsætningen med reformen ikke er nået.

"Vi forventede to effekter ved at indføre fleksjob. Dels, at den samlede personkreds blev udvidet, dels at antallet af førtidspensionister blev indskrænket. Den første effekt kom, mens den anden udeblev," siger Jørgen Søndergaard.

Han peger på, at der er grund til bekymring nærmest uanset, hvad forklaringen på udviklingen rent faktisk er.

"Det kan jo være et udtryk for, at befolkningen har fået et dårligere helbred, men jo naturligvis også, at kriterierne for, hvornår man får tildelt ydelser, er skredet. Begge dele er stærkt bekymrende," siger Jørgen Søndergaard.

Han forudser, at man rent politisk bliver nødt til at kigge på reglerne.

"Målsætningen fra reformen er jo ikke indfriet – så det vil være ret naturligt. Samtidig ved vi fra undersøgelser, at en del af dem, der modtager førtidspension, selv mener, at de kan arbejde. Og de vil gerne. Det er et ret klart tegn på, at vi unødvendigt har fået parkeret nogle på overførsel. Det tyder på, at det ikke er lykkedes at målrette førtidspension udelukkende til den gruppe, der er helt uden forudsætninger for at arbejde," siger Jørgen Søndergaard.